

Een blij verhaal uit Gent

John Vandaele

In de Machariuswijk in Gent beheren een honderdtal buren, samen met de stad, het oudste gebouw van Gent, de Sint-Baafsabdij. Omdat ze met zoveel zijn, doen ze er van alles – concerten en gesprekken organiseren, bijen en kruiden kweken, paaseitjes rapen en de vallende blaren uitwuiven... De abdijwerking is de motor van een groeiende sociale samenhang geworden. Deze zomer vatten de Buren hun grootste project tot nu toe aan: de opening van de Herberg Macharius, eveneens in een gebouw van de stad, een plaats van ontmoeting, plezier en creativiteit die gedurende vier maanden, elke dag zal open zijn, grotendeels met vrijwilligers. De Buren beheren een publiek goed en produceren daar urban commons.

Eerst zal ik een korte historiek geven van deze Buren van de Abdij. Later volgen enkele bedenkingen bij wat de Buren doen. Omdat ik zelf een van de buren ben, zal ik voortaan in de 'we'-vorm schrijven.

Er wordt wel eens beweerd dat er weinig samenhang is in onze steden en dorpen, dat het individualisme er alom heerst, dat iedereen er naar zijn scherm zit te staren... wel, dat is niet het geval in onze wijk, de zogenaamde Machariuswijk in Gent, een van de plekken waar de stad ontstond, aan de Ganda (het Keltische woord voor samenvloeiing) van Schelde en Leie. Ik heb juist het gevoel dat de banden er almaar warmer worden, waardoor we steeds meer dingen samen kunnen doen.

Het begon allemaal op een zonnige herfstdag in 2006. We stonden met enkele buren samen omdat een sociaal-artistiek project ons op straat had gebracht, en we betreurden samen dat de Sint-Baafsabdij dicht was.

De stad Gent had geen middelen meer over om nog personeel te plaatsen in de Sint-Baafsabdij. Een reden was zeker dat er zelden iets gebeurde in de abdij, en dat er ook bijzonder weinig mensen over de vloer kwamen, ook al was de abdij zes dagen op de zeven open. Dat droeg er zeker toe bij dat de stad de afweging maakte dat het sop (de kost van het plaatsen van suppoosten) de kolen (het bezoekersaantal) niet meer waard was. In 2001 ging de abdij dicht. Maar na een aantal jaren begonnen we de abdij te missen.

Voor alle duidelijkheid: de abdij bestaat uit een monumentale abdijrefter (Romaanse stijl, ruwe Doornikse steen) van 41 op 10 meter. Daarnaast is er een abdijsite, omgeven door een typische pandgang, en een grote rijkdom aan allerlei planten. Aan de oostkant van die site staat een achthoekig lavatorium (voormalige wasplaats voor de monniken). Wat we nu de Sint-Baafsabdij noemen is niet veel meer dan een bescheiden overblijfsel van een veel grotere abdijsite die in 1545 door Keizer Karel grotendeels is afgebroken om er zijn Spanjaardenkasteel te zetten, een dwangburcht die Gent onder controle van de dictator moest houden. Het huidige restant werd al die tijd geïntegreerd in Karels kasteel. In 1850 werd deze restant van de sloop gered door schepen van August Van Lokeren die er zijn collega's kon van overtuigen dat dit niet het gehate Spanjaardenkasteel was dat zou worden gesloopt, maar iets veel ouder, dat al gebouwd was in de 11de eeuw. Na de redding van de site, werd ze het museum voor

stenen voorwerpen: het stenen geheugen van Gent werd er opgeslagen. Dat museum ging een ietwat duttend bestaan tegemoet.

Oase missen

Hoe dan ook, de abdij is een oase van rust in de stad, een bijzondere plaats die sereniteit uitwasemt. En na vijf jaar sluiting begonnen we haar danig te missen. En dus vroegen we ons af of we de abdij niet zelf zouden kunnen openhouden op zondagnamiddagen. We noteerden adressen en kwamen een paar maanden later samen. We spraken af contact te zoeken met de stad Gent.

Samenwerking stad Gent

Meer bepaald met Geert Van Doorne, de toenmalige directeur van de dienst Monumentenzorg. Van Doorne die het zelf betreunde dat deze iconische plek, waar Gent mee ontstaan is, niet langer toegankelijk was, stond open voor het idee. Hij sprak al meteen profetische woorden: 'Niemand kan zo'n abdij bezielen als een buurt, en een wegduttende suppoost al zeker niet.' Wisten wij veel hoe waar zijn woorden zouden worden.

We kregen dus snel zijn jawoord maar moesten nu nog aftoetsen of er in de wijk voldoende interesse was. We drukten een affiche en verspreidden die in de wijk en schreven een artikel in het door de stad uitgegeven buurttijdschrift en zie: op de eerste vergadering verschenen meer dan twintig mensen. Een van hen bood al meteen aan om een website te maken; dat werd dan www.burenvandeabdij.be. In overleg met Geert Van Doorne, beslisten we om voorzichtig te starten: niet wekelijks maar tweewekelijks de abdij openen, telkens op zondagnamiddag. Zo gezegd, zo gedaan. Het gemeentebestuur keurde de werking van de Buren van de Abdij goed.

Voor de stad was dit ook een nieuw verschijnsel: het was de eerste keer dat een groep burens zo'n waardevol monument zou openhouden. Aanvankelijk moesten we elke vrijdag de sleutel gaan afhalen op de Dienst Monumentenzorg. Maar op het einde van het eerste jaar stak Geert Van Doorne nog wat verder zijn nek uit: hij gaf ons een eerste sleutel. Kennelijk hadden we bewezen min of meer betrouwbaar te zijn. Naarmate het vertrouwen groeide, werd dat een hele sleutelbos.

Voor de stad was dit een nieuw verschijnsel: dat een groep burens zo'n waardevol monument zou openhouden. Onze werking dankt veel aan de vruchtbare en stimulerende omgeving van meerdere stadsdiensten.

Bamboe met schwung

Er zat meteen schwung en zwier in de vereniging. We begonnen met paaseitjes te rapen waardoor we meteen ook gezinnen met kinderen aanspraken, en niet alleen historici die over het verleden van de abdij wensten te praten. Dat gaf ons een redelijk speelse touch, een lage drempel waardoor we een divers publiek konden aanspreken. Ons jongste lid is 11 jaar, ons oudste ergens in de tachtig, mannen, vrouwen, arm, rijk... alleen de

allochtone gemeenschappen, in ons geval is dat vooral de Turkse gemeenschap, is moeilijker te bereiken. Dat geldt niet voor de Nederlanders die oververtegenwoordigd zijn.

Omdat we meteen over heel wat leden beschikten, konden we al van in het begin meer doen dan de abdij openhouden: we organiseerden ons eerste concert. Onder de noemer 'Twee religies zingen' kwam een Gregoriaans koor en een Turks soefi-ensemble zijn ding doen in de abdij. Zij werden ingeleid door respectievelijk de pastoor en de imam van onze wijk. Later volgden nog vele concerten en vertoningen: de akoestiek van de refectie bleek immers uitmuntend. We organiseerden gesprekken, soms over ecologische onderwerpen zoals dat over levensbeschouwing en ecologie (met een moslim, een katholiek en een vrijzinnige). Het trok 154 bezoekers, niet slecht op een zondagnamiddag. We namen de gewoonte aan om geen toegang te vragen, maar de concertgangers wel te verzoeken om zelf hun stoel te halen in de aanpalende Machariuskerk en hem daar na afloop ook weer terug te brengen. Die hele stoelendans schept meteen een positieve ambiance die van de bezoeker ook een participant maakt: je komt hier niet zomaar passief consumeren. De samenwerking met de Machariuskerk gaat vlot omdat ook in de kerk een proces bezig is – het Machariusproject—om er veel meer te doen dan alleen maar die ene misdienst op zondagvoormiddag.

Flexibiliteit en souplesse zijn waarmerken van de Buren: lid worden, is gewoon je e-mailadres geven. Dan word je uitgenodigd op vergaderingen en dan zie je zelf maar hoeveel je wil doen voor de Buren.

De Buren telden nogal wat historici en ook een journalist en dus schreven we in 2009 een boek dat de Buren en de Abdij introduceerde, en in 2011 een tweede boek over Achthonderd jaar arm en rijk in de Machariuswijk. Beiden waren verkoopssuccessen. Omdat we bij de tweede al wisten dat succes niet uitgesloten was, drukten we meteen 1.500 exemplaren, waardoor de stukprijs zakte, en de operatie winstgevend wordt.

Vruchtbare grond

Onze werking dankt veel aan de vruchtbare en stimulerende omgeving. Meerdere stadsdiensten, in de persoon van gemotiveerde ambtenaren, ondersteunden ons van in het prille begin. De eerste paaseitjes kochten we met geld van de Dienst Kunsten, en van bij de start konden we rekenen op het advies van Stefaan Vervaeke van de gebiedsgerichte werking (zeg maar de contactpersoon tussen de stad en de wijk), en op de financiële steun van Wijk aan Zet dat lokale wijkinitiatieven ondersteunt met giften tot 2.500 euro. Verder beschikten we ook over een vergaderruimte, in het stedelijk buurtcentrum dat vlakbij de abdij lag en zich in het gerenoveerde poortgebouw, een restant van het voormalige slachthuis, bevond (waar zich nu de Herberg bevindt, zie verder). Die vergaderruimte was handig, want met 25 mensen vergaderen in een woonkamer is niet evident, terwijl de abdierefectie geen verwarming heeft.

Het stedelijk buurtcentrum telt vijf door de stad betaalde medewerkers. Zij maakten elke maand een buurttijdschriftje dat we konden gebruiken als communicatiekanaal om de buurt op de hoogte te brengen van onze activiteiten.

Het belangrijkste was evenwel dat we fysieke ruimte kregen en krijgen om dingen te doen. Philippe Van Parijs riep de Brusselaars onlangs op om de Anspachlaan te gaan picknicken om wat ruimte ter heroveren op de auto. Welnu, wij krijgen in vergelijking met het asfalt van de Anspach iets veel mooiers: de schitterende abdij-site, de aanpalende Sint-Baafsweide met daarop de Herberg Macharius, eveneens een heel smaakvol gebouwtje dat 'herberg' ademt. Als geheel is dat een ongelooflijk cadeau, een van de mooiste open ruimtes van de stad, op een steenworp van het centrum. Bovendien ademt die ruimte geschiedenis, vele lagen van menselijke ervaringen hebben er op een of andere manier sporen achtergelaten en scheppen een rijke bedding. Naast die van de voorbijkabbelende Schelde.

Het belangrijkste was dat we fysieke ruimte kregen en krijgen om dingen te doen: een schitterende abdij-site, de aanpalende Sint-Baafsweide, met daarop de Herberg Macharius.

ICT-kindje

Daarnaast hadden we, zoals gezegd, van in het begin een eigen website. Internet is trouwens een onmisbaar middel gebleken om de veelvuldige communicatie tussen al die vrijwilligers niet alleen mogelijk te maken maar ze ook vlot, efficiënt en goedkoop te laten verlopen. Die ene oudere dame die niet over internet beschikte, was daardoor iets moeilijker te betrekken: telkens moesten we de verslagen uitprinten en in haar brievenbus gaan deponeren. Wellicht is een verschijnsel als de Buren van de Abdij, dat toch neerkomt op een coördinatie van duizenden gedragingen van vele tientallen mensen die niet professioneel op een plaats komen werken, onmogelijk zonder het internet, dat immers de interne en de externe communicatie zoveel vlotter en goedkoper maakt. Stap voor stap legden we ook een mailinglijst van geïnteresseerden aan, waarop ondertussen zo'n 600 mensen staan die regelmatig onze activiteiten bezoeken.

De Buren van de Abdij verwelkomen jaarlijks zo'n 8.000 bezoekers op hun dertig zondagnamiddagen en de enkele andere vrij-of zaterdagdagen dat we speciale evenementen organiseren.

Geleidelijk aan kregen we meer medewerkers en konden we nog meer dingen doen. Een jonge imker maakte het mogelijk om enkele bijenkassen te plaatsen en op het moment dat ik dit schrijf, kijken we vol verwachting uit naar de eerste Sint-Baafshoning in vermoedelijk 455 jaar (toen Keizer Karel de abdij afbrak). Begin dit jaar begonnen we ook een kruidentuin. We denken ook al aan fruitbomen. Vijf vliegen in een klap: meer nectar voor de bijen, mooie bloesems om van te genieten, meer CO₂-opslag en fruit, liefst oude boomrassen, dus goed voor de biodiversiteit. En wie weet de productie van fruitsap en appelmoes in een soort van sociale economie, samen met mensen die geen of weinig betaald werk hebben.

De Herberg draait

Klapstuk dit jaar wordt de Herberg Macharius. Die komt in het al vermelde poortgebouw van het voormalige slachthuis en is eens te meer een coproductie van stad en burens. De vormgevers van de dienst Historische Huizen, onder wie de abdij ondertussen ressorteert, richten het gebouw in als herberg, maar het zijn de Buren die van

de herberg met tal van activiteiten, de woonkamer van de wijk maken. De aanleiding voor de Herberg was de tentoonstelling TRACK van het SMAK die van mei tot september loopt in Gent, ook in onze wijk. Wij mikken op de TRACK-bezoekers en op de wijkbewoners (waarbij we wijk altijd zeer breed opvatten).

De mooiste activiteiten in de Herberg, naast enkele gedenkwaardige concertjes, zijn de voorstellen die van de bezoekers zelf komen. Samen dumplings maken, samen pimpen, samen zitten haken aan de grote tafel (met een eerste Turkse bezoeker), onze

---

De mooiste activiteiten in de Herberg zijn de voorstellen die van de bezoekers zelf komen. En meermaals vroegen bezoekers me waarom de mensen achter de toog zo gelukkig lijken. Onder meer omdat het een plaats van ontmoeting is.

---

kapster die gratis komt kappen in de Herberg terwijl een charmezanger met draaiorgel verhalen over kappers brengt, een yogasessie, een auteur die haar boek over China komt voorstellen, een gespreksavond over Congo met de buurtvrouwen die er dertig jaar werkten en andere burens met Congo-ervaring.

Of neem 23 juni. Ik kom de Herberg binnen en op het podium staat een dame mensen hun haar te knippen. Naast haar zit een wulps geklede Veerle blootvoets

het afgeknipte haar—in een proces dat kaarden wordt genoemd—met wol te vermengen, en vervolgens dat mengsel op haar spinnenwiel tot draad te spinnen. Ten slotte zat er naast Veerle een nors kijkende dame van 82 onverstoorbaar met die draad een sjaal te breien. Het tafereel sloeg me met verstomming en blijdschap. Toen Veerle me vervolgens de sjaal toonde, zei ze: 'Hier zit Luc Devos en dat rode stukje komt van de vrouw van Christophe.' Tja.

Bezoekende artiesten krijgen een maaltijd bereid door werkloze mensen die we een vrijwilligersvergoeding betalen. Iedereen tevreden: de artiest die een lekkere maaltijd krijgt, onze medewerker die een kleinigheid bijverdient en waardering krijgt, en de organisatie die blij is met dat alles. Een bescheiden embryo van sociale economie op wijkniveau.

Opvallend is ook dat de Herberg nieuwe medewerkers trekt: heel veel mensen staan kennelijk graag achter de toog en doen dat met enthousiasme. Meermaals vroegen bezoekers me al waarom de mensen achter de toog zo gelukkig lijken. Onder meer omdat het een plaats van ontmoeting is. Vergeet niet dat 42 procent van alle wooneenheden in Gent door alleenstaanden wordt bewoond.

De Herberg is anders dan onze vorige projecten omdat we voor het eerst twee van de Burens bescheiden vergoeden voor hun werk: de twee herbergiers die de werking van de herberg coördineren. We kunnen dat betalen omdat we vooraf wat spaargeld hadden: van de prijs voor sociale cohesie van de Koning Boudewijn Stichting, en de Erfgoedprijs van de Provincie, van de vele vrijwillige bijdragen, van de verkoop van dranken tijdens concerten, van de verkoop van boeken en postkaarten, en een speciale subsidie voor de herberg.

Het succes van de Herberg lijkt van die aard dat het zich laat aanzien dat de Herberg, na afloop van TRACK, nooit meer helemaal dichtgaat. Het zal een soort van ontmoetingsplaats voor de buurt blijven. De stad suggereerde ons al om een nieuwe subsidie aan te vragen voor de Herberg... Wij bezinnen ons over de toekomst: we hebben het

gevoel dat er nog veel meer mogelijk is. Op 18 augustus organiseren we daarom in de Herberg een gespreksavond over coöperaties.

Wat doen wij eigenlijk in en om de abdij?

Een tijdje geleden werd ik gevraagd om over de Buren van de Abdij te spreken op een studiedag van de denktank Oikos over zogenaamde commons, gemeenschappelijke goederen die door groepen van mensen samen worden beheerd. Ik gaf mijn uitleg, over hoe wij als een groep van burgers een eigendom van de overheid mee beheren. Maar het was me niet heel duidelijk of wij perfect in het commonsverhaal pasten; wij zijn immers geen eigenaar van de site. Professor Tine De Moor die gespecialiseerd is in de studie van commons, noemde ons een voorbeeld van *publiek-collectief partnership (PCP)*, een akkoord tussen de stad-eigenaar en een groep burgers/wijkbewoners om een publiek goed samen te beheren.

Ik vond dat een prikkelende term en het herinnerde me eraan dat we met de stad een poging hadden gedaan om onze samenwerking op papier vast te leggen. Dat lukte prima zolang we met Doreen Gaublomme, directeur van Historische Huizen, werkten. We slaagden erin een tekst te schrijven die omschreef hoe de samenwerking verloopt. Maar toen moest de tekst naar de juridische dienst van de Stad Gent en kwam hij terug als een toeleveringscontract: de dienst reduceerde ons min of meer tot een leverancier van diensten. Dat zagen we niet zitten. En Doreen had er begrip voor dat we dan liever geen tekst ondertekenden.

Het geeft aan dat er kennelijk nog niet echt woorden zijn om zo'n PCP te vatten. Dat kan ook een voordeel zijn: woorden kunnen immers remmen zijn. Het betekent feitelijk dat de Buren van de Abdij de woordenloze wijde wereld in kunnen trekken, op zoek naar nieuwe horizonten. Burgemeester Daniel Termont erkende op onze vijfde verjaardag dat de juridische dienst inderdaad geneigd is om langs gekende lijnen te denken. Hij suggereerde dat we misschien een coöperatie kunnen worden. Wat mij dan weer deed mijmeren over de gedachte dat we een deel van het enorme abdijsak misschien ooit zouden kunnen gebruiken om er zonnepanelen op te leggen, die dan eigendom zouden zijn van de coöperatie De Buren van de Abdij. Voorlopig lijkt dat ondenkbaar, omdat we hier met een historisch monument van de eerste categorie te maken hebben, waar geen zonnepanelen op mogen. Toch vind ik dat er moet worden nagedacht over de rol van oude gebouwen in de wereld van nu.

Voorlopig hebben de Buren van de Abdij nog geen juridische vorm. We kozen ervoor om geen vzw te worden, om werk te sparen, en omdat zo'n vzw toch bepaalde zaken oplegt en onze flexibiliteit kan afremmen.

De abdij is een puur publiek goed

Pure publieke goederen zijn goederen waarvan de voordelen én niet-exclusief – je kan mensen er moeilijk de toegang tot ontzeggen – én niet rivaliserend in het gebruik zijn: het gebruik ervan door de ene persoon gaat niet ten koste van het gebruik door anderen. Een verkeerslicht of het weerbericht bijvoorbeeld. *Common pool resources* zijn

publieke goederen waarvan die laatste voorwaarde niet vervuld is: als iemand ervan gebruik maakt, gaat dat wel ten koste van anderen. Type visgrond, gemene weiden of grondwater. Publieke goederen kunnen tastbaar zijn – een stabiel klimaat – maar ook niet tastbaar zoals vrede. Naast deze finale publieke goederen zijn er ook intermediaire publieke goederen zoals een milieuvetoverdrag of instelling die een publiek goed mogelijk maakt.

De Sint-Baafsabdij kan opgevat worden als een puur publiek goed met bestaanswaarde. Die worden door de overheid gekocht, niet in eerste instantie omdat ze kunnen worden geconsumeerd, maar omdat mensen waarde ontlenden aan het feit dat ze bestaan. De Sint-Baafsabdij is dat soort van publiek goed, erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap. Gered van de ondergang door de investeringen van overheden en burgers. We genieten van haar bestaan, je kan anderen moeilijk beletten er ook van te genieten, en als ik ervan geniet, gaat dat niet ten koste van jouw genot.

Dat laatste klopt niet helemaal, want te veel en luidruchtig bezoek zou de kwaliteit van het genot aantasten: de stilte en sereniteit is juist het waarmede van de site.

De Buren van de Abdij proberen dat kenmerk te behouden. De Sint-Baafsabdij is een van die schaarse rustige groenige open ruimtes van Gent en eentje met een uniek sereen karakter. Het is onze bedoeling om daarvan te genieten, maar op zo'n manier dat we het karakter ervan niet teloor laten gaan. Dat is de lijn die we van in het begin proberen te volgen. Massa-evenementen, commerciële toestanden... horen er niet thuis omdat ze de sereniteit zouden verstoren. Dit is een plaats waar anders gearde activiteiten voorrang krijgen op de puur commerciële activiteiten. Daarom vragen we ook nooit inkomgeld, en verkopen we onze dranken en boeken aan democratische prijzen. Het moet een plaats blijven die rust, bezinning en wakkerheid uitstraalt en toelaat. Dronken gelal kan op andere plaatsen. Daarom mogen er geen drommen mensen zijn, en ook geen muzak. Daarom wordt er ook neen gezegd tegen de vele vragen om er private feestjes te organiseren. Als we dat zouden toestaan, dan zou de plaats een heel ander karakter verwerven. De stuurgroep probeert, samen met de Historische Huizen, een lijn te ontwikkelen die aan die voorwaarden voldoet: zoveel mogelijk mensen laten genieten van die plek zonder het karakter ervan te verstoren zodat de kwaliteit ervan behouden blijft.

Productie van urban commons in en door middel van een publiek goed

---

De Buren gebruiken de abdij op zo'n manier dat ze bijdraagt tot andere publieke goederen, niet in het minst het vertrouwen en de sociale samenhang in de wijk. Het is een werkplaats voor sociale samenhang tussen mensen, jong en oud, arm en rijk.

Maar dat is allemaal theorie. Eigenlijk was de abdij gewoon dicht: dus was het gebruik ervan totaal exclusief, niemand kon er binnen (tenzij met georganiseerde groepen). Het was dus in de praktijk allesbehalve een publiek goed. Om de redenen die ik eerder omschreef: besparingen en weinig bezoek in de abdij, laat staan bezieling.

De Buren van de Abdij hebben haar opnieuw geopend. Het resultaat is een win-winsituatie.

Minder uitgaven (personeelskosten) voor de stad (behalve wat bescheiden subsidies

voor ons), in ruil voor meer bezoek in de abdij, en meer bezieling van de site door de Buren. We vragen uiteraard geen inkomgeld, maar beperken de toegang tot bepaalde passende activiteiten en tot passende aantallen bezoekers (zie hoger).

Maar er is meer. De Buren gebruiken de abdij op zo'n manier dat ze bijdraagt tot andere publieke goederen, niet in het minst het vertrouwen en de sociale samenhang in de wijk. Het is een werkplaats voor sociale samenhang tussen mensen, jong en oud, arm en rijk. Het vormt mee de essentie van onze werking in de abdij en de Herberg.

De rondleidingen die we geven en de boeken die we schrijven, dragen bij tot de kennis van de geschiedenis van een wijk, stad en regio. Ook dat soort kennis is te beschouwen als een publiek goed in die zin dat dergelijke kennis voordelen heeft voor de maturiteit van zijn burgers, en dus de diepgang van de democratie. Mensen kunnen ook leren van het verleden.

Verder proberen de Buren, op een zeer bescheiden manier, ook bij te dragen tot duurzaamheid, tot een meer duurzame stad: de kweek van de bijen (ook te gebruiken als educatief gebeuren voor bezoekers en buurtscholen), en een kruidentuin (idem inzake educatief instrument). In de toekomst zouden we ook graag fruitbomen aanplanten, vooral op de aanpalende Sint-Baafswede. Dat zou, zoals gezegd, perfect passen in de duurzaamheidsvisie van de stad: meer nectar voor de bijen, mooie bloesems om van te genieten, meer CO²-opslag, liefst oude boomrassen, dus goed voor de biodiversiteit, en fruit. En wie weet de productie van fruitsap en appelmoes in een soort van sociale economie, samen met mensen die geen of weinig betaald werk hebben. We zoeken ook naar mogelijkheden voor stadslandbouw. Zo kan de site ook een beetje een werkplaats voor duurzaamheid of een transitiewerkplaats worden.

Misschien kunnen we op dat vlak nog stappen zetten – en nu droom ik luidop want daarover is nog niks besproken, laat staan beslist bij de Buren van de Abdij. De abdij is een plaats van mijmering waar je kan nadenken over de uitdagingen van onze tijd, waaronder de duurzaamheid. Het is een plaats die 'sereniseert', waar je kan stilstaan bij al ons ijdele streven en bij hoe en wat een duurzamer levenshouding is. Die gebouwen waren destijds al gebouwd om een rustgevend en meditatie effect te sorteren, en de vermenging met het uitbundige groen voegt er nog iets aan toe. Evenals de confrontatie met de geschiedenis en die aloude stroom van menselijke ervaringen die de site uitademt.

Enfin, om al die redenen zijn de abdij en de Herberg misschien wel goed geplaatst om workshops, bijeenkomsten en belevingen te organiseren die mensen inzicht verschaffen in duurzaamheid, in al haar dimensies: sociaal, economisch en ecologisch. Om stil te staan bij waar we mee bezig zijn, als samenleving en als individu. Een oord van bezinning, maar dan 2.0.

We zoeken ook naar mogelijkheden voor stadslandbouw, en wie weet voor sociale economie. Zo kan de site ook een beetje een werkplaats voor duurzaamheid of een transitiewerkplaats worden.

De abdij is een plaats van mijmering waar je kan nadenken over de uitdagingen van onze tijd, een plaats die 'sereniseert', waar je kan stilstaan bij al ons ijdele streven en bij hoe en wat een duurzamer levenshouding is, als samenleving en als individu. Een oord van bezinning, maar dan 2.0.

Het belangrijkste is wellicht nog dat de abdij en de Buren van de Abdij bijdragen tot het bruto nationaal geluk, de verzoeting van de samenleving, een publiek goed met gevolgen op allerlei andere terreinen.

Bio

John Vandaele is licentiaat in de psychologie en kandidaat in de rechten. Hij schreef tussen 1987 en 2002 als freelancejournalist voor *De Morgen* en *Knack* over een zeer brede waaier van internationale onderwerpen. Hij zocht daarbij dikwijls naar de verbanden tussen economie, samenleving en milieu. Dat blijft hij doen bij *MO* Magazine* waar hij sinds 2003 deeltijds werkt. Hij volgt er tevens Congo en China van dichtbij. Hij schreef meerdere boeken over mondialisering en aanverwante thema's (*Het recht van de rijkste*, 2005, *De stille dood van het neoliberalisme*, 2007, *Het mondiale uitzendkantoor*, 2009). Samen met acteur 'vuile' Mong Rosseel trok hij tien jaar lang rond met vertelsels over globalisering.